

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Francisci Tvrriani Societatis Iesv, Aduersùs Magdeburgenses Centuriatores pro Canonibus Apostolorum, & Epistolis Decretalibus Pontificum Apostolicorum, Libri Quinq[ue]

Torres, Francisco de

Coloniae, 1573

VD16 T 1629

Cap. VI. Defensio decreti Euaristi de sacris vasis non tangendis, nisi à sacratis, & quomodò congruat tempori. Item de aqua & sale benedicto, & de adspergendo populo, quid haec significant & ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-29685

uenerant, Prioribus, inquit, redditi gradibus & ordinibus, & quodammodo suis omnibus reuestiti, aduersus impetentem integras vires habeant. deinde subiungit: Non enim inermis cum armato conflictum inire potest: bene autem habet, quod epistolas Nicolai, qui in 9. seculum incidit, non negant Magdeburg. id quod à 6. seculo post natalem Domini facere cœperunt in aliorum Pontificum epistolis, quarum testimonijs, cum eis videtur, libenter abutuntur. ex quo fit, vt simul Damasi & patrum Synodi Nicenæ testimonium de pulsis, ante iudicium restituendis, in epistola Nicolai nescientes confiteantur.

*Defensio decreti Euaristi de sacris vasis non tangendis, nisi à sacra-
tis, & quomodo congruat tempori. Item de aqua & sale benedicto, & de adspersione
do populo. Quid hæc significant & operentur, & de mysterio aquæ super ter-
ram effusæ in libro 1. Reg. tum de ijs, quæ Lutherani hodiè secundum Apo-
stolicas traditiones faciunt, quauis eas negent. Item quomodo benedictio
aquæ & salis, sit in scriptura Pauli fundata, & de interpretatione illius lo-
ci Pauli ad Timoth. de sanctificatione creaturæ per verbum & orationem,
ex proprietate verborum, secundum scripturas de prompta, & quomodo scri-
pturis & sibiipsis repugnare necesse sit eos, qui virtutem spiritualem in san-
ctificatione aquæ & salis negant. Item testimonia & exempla virtutis aquæ
benedictæ, ex historia Eusebij & sancti Epiphani.* Cap. 6.

DEcretum quoque Euaristi de sacris vasis non tangendis, nisi à sacra-
tis, aiunt similiter, non congruere tempori, neque veritati: sed qua-
ratione non congrueret, nihil plus attulerunt hic, quàm in superiori-
bus, factis demonstratum esse putant, si ipsi dicant. Interrogemus ergo nos,
quare non congruit tempori, neque veritati? an tempori non congruit,
quia tempore Euaristi non erant vasa sacra? ecquis ita deliret, vt hoc aut
dicendum, aut credendum esse putet? dicant potius, non fuisse tunc sacra
vlla: quæ si erant, simul consequens est, vt essent vasa ad sacra facienda:
quod si erant eiusmodi vasa, an non congruit veritati, vt sacra vasa essent?
vel dicant potius, nihil distare inter sacra & profana: vt non magis opus
sit sacris vasis ad sacra in templis facienda, quàm ad conuiuia in lustris
agitanda: non magis ad ecclesiæ ministerium, quàm ad culinæ vsum. O cœ-
cas mentes, & blasphemias linguas. An putant isti Babylonium sine Deo in
hoc mundo, vt Apostolus ait, plus honoris vasis templi, cuius sanctuari-
um (iuxta prophetiam Danielis) dissipaturus erat populus cum duce ven-
turo, & finis eius vastitas, & in templo abominatio desolationis, & vsque
ad consummationem & finem perseveratura desolatio, plus, inquam, ho-
noris debuisse, quàm Euaristus sanctissimus Pont. deberi intelligeret vasis
domus Dei: cuius gloriam nouissimæ, iuxta prophetiam Aggei, maior quàm
primæ? an putatis Magdeb. quod qui non pepercit Balthasari, neque sup-
plicium

*Absurdū com-
mentū Magd.
nō congruere
tempori Eua-
risti, prohibe-
re laicis sacra
vasa tangere.*

*Ephes. 2.
Danie. 9.*

*Magdeb. plus
honoris putat
debuisse vasis
sacris regē Ba-
bylonis idolo-*

*latram, quam
Euaristum
sanctis. Pont.*

*Magdeb. peio-
res Balthasa-
re rege Baby-
lonis
Dan. 5.*

*Decretū Ale-
xan. de aqua
cum sale be-
nedicto.*

1. Reg. 7.

*Quid signifi-
cavit mysteri-
um aquæ corā
Domino effu-
se à Samuele.*

*Cyrillus in
homelijs pa-
lsbalibus.*

placium ei differre voluit, quia exemplo paterni supplicij nihil profecisset, immò ea ipsa nocte, qua ipse & mille optimates in vasis sacris biberunt, eum occidi & Babylonem capi voluit, vobis fortassè parceret, qui peiores illo estis? Ille enim saltem territus est articulis illis manūs scribentis, qui ei in pariete apparuerunt: & Daniele honore affecit, & præfecit regno: siue nē à præsentibus condemnaretur, vt quidam vetus interpres ait, siue quòd liberationem per eum consequi speraret. At vos Magdeburg. neque supplicium Balthasaris terret, neque mouet, quin vasa sacra communia esse dicatis & putetis: immò, quod grauius adhuc est, eos, qui ferunt vasa Domini, vt profanos habeatis. Sed prosequamur reliqua huius generis & loci: inter ea enim, quæ tempori & veritati negant congruere, ponunt quoquē decretum Alexandri epistol. 1. de aqua & sale benedicto, & adspargendo populo, vt sanctificetur. Sed recitemus Alexandri verba: Aquam, inquit, sale cōpersam populis benedicimus, vt ea cuncti adpersi sanctificentur: quod & omnibus sacerdotibus faciendum esse mandamus. nam si cinis, inquit, vitulæ adpersus sanguine, populum sanctificabat, atque mundabat, multo magis aqua sale adpersa diuinisq; precibus sacrata, populum sanctificat atque mundat: & si sale adperso per Heliseum Prophetam sterilitas aquæ sanata est, quanto magis diuinis precibus sacratu, sterilitatem rerum aufert humanarum, & coinquinos sanctificat atq; mundat, & expurgat: & cætera bona multiplicat: & infidias diaboli auertit, & à phantasmatis versutijs homines defendit? nam si tactu fimbriæ vestimenti Saluatoris, saluatos infirmos esse non dubitamus: quanto magis virtute sacrorū eius verborum, diuinitūs sacrantur elementa, quibus sanitatem corporis & animæ humana percipit fragilitas? Addamus & nos ad hæc exempla scripturæ sanctæ, à Pontifice commemorata, quod in lib. Regum 1. scriptum est de aqua effusa in terram in honorem Dei. sic enim ait: Dixit autem Samuel, Congregate vniuersum Israel in Masphat, vt orem pro vobis Dominum. & conuenerunt in Masphat, hauseruntq; aquam, & effuderunt in conspectu Domini super terram. Sic enim est apud 70. deinde subiungit: Et ieiunauerunt in illa die, & quæ sequuntur. Percontemur hīc Magdeburgenses, & cæteros Luteranorum Magistros, an putatis temerè hoc factum esse, ac sine vlla mysterij significatione, aut superstitione? absit, vt ita quisquam vestrum desipiat, cum clarè dicat Apostolus, omnia in figura contigisse illis. Interpretetur ergò nobis hoc mysticum ænigma aquæ illius corā Domino effusæ, vt alios nunc omittam, Cyrillus Alexandrinus: sic enim in homilia 18. ex 30. quas nobis reliquit inscriptas *ἰεραρχικὰς*, scripsit, vidisse Samuelem in spiritu verbum, quod est fons vitæ, fieri hominem, & voluisse honorare typo illo ac figura Deum, qui futurus erat homo: terra enim, inquit, super quam effundebatur aqua, symbolum erat carnis, quam assumpsit: & aqua symbolum vitæ. sic quoquē inquit, iussit Deus Moisi sumere aquam ex fluuio, qui erat symbolum patris, sicut aqua symbolum filij, ex

patre

patre tanquam fluuio siue fonte nascentis, & effundere super terram, quæ
 erat symbolum carnis, & illa aqua sic effusa super terram, siebat sanguis,
 qui mortem significabat. antè enim quàm Deus homo fieret, mori non po-
 tuit. Similiter, inquit, Samuel statim post aquam illam effusam super ter-
 rã, immolauit agnum, qui fuit typus ac figura Christi immolati. Hactenùs
 Cyrill. Quòd si Samuel, vt Deum typo & imagine honoraret, effudit aquã
 super terram coram Domino, id est, in honorem Dei, & tanquam genus
 oblationis Deo acceptæ, (Hoc enim significat, secundum idioma scriptu-
 ræ sanctæ illud, Coram Domino, siue in conspectu Domini) & si illa effusio
 aquæ super terrã, iussa fieri à Samuele, secundum spiritum in nomine Dei,
 qui futurus erat homo, & moriturus, quæ erat quædam typica sanctifica-
 tio aquæ illius, tantum valuit cum ieiunio illo adiuncto, vt victoriam de
 hostibus, Deo de cælo tonante, perterrefactis impetraret, vt historia Re-
 gum narrat: cur non multo etiam plus valeat ad perterrefaciendos & fu-
 gandos dæmones aquæ per verbum Dei iam incarnati, & pro nobis mor-
 tui, & iuxta Prophetam, tanquam aqua effusa, sanctificatio, & ad honorem
 ipsius adpersio, tanquam genus oblationis? quid, inquã, obstat, quo minùs
 aqua, quæ mysterijs Dei seruit, ad fugandos dæmones, morbosq; pellèdos,
 effectum diuinæ gratiæ per inuocationem eius sumere possit? quod si po-
 test, cur quod vbiq; Christiani credunt, & Christianè operantur, vos nega-
 tis? & si nihil sine scriptura ad cultum Dei faciendum est, vt traditis, vbi le-
 gistis in scriptura canendum esse à populo in ecclesiã, præcinente concio-
 natore? Non hoc dico, quòd istam consuetudinem, à primis vestris magi-
 stris piè vobis & accomodatè ad ingenium gentis Germanicæ diebus præ-
 fertim solennioribus relictam, damnem: sed quòd neque vos traditionem
 aquæ benedictæ cum benedictione salis adpersã, quam à sanctis Apostolis
 accepimus, damnare debeatis, sed potiùs recipere, vt maiores vestri rece-
 perunt, vt crucè quoq; in frontibus facere multi non Brentiani recepistis,
 quod nulla vos scriptura docuit: & cibos etiam benedicere, antequã guste-
 tis. nec enim hoc facitis, nè híc more vestro cauillari incipiatis, quia hoc in
 euãgelio à Christo factũ legitis: aliud enim est, imitari quod Christus fecit:
 aliud, facere quia præceptum est. Etenim si ad imitationè & exemplũ Chri-
 sti cibos benedicitis, & non ex præcepto traditionis apostolicæ, sicut nos,
 qui constitutionè de benedicendis cibis, antequã gustemus, ab Apostolis
 traditã habemus, & sequimur, quæ est in lib. 5. Clem. Rom. in extrema par-
 te, cur nõ seruatis ieiuniũ 40. dierũ, quibus Dominus ieiunauit? nec enim
 illud ieiuniũ ad legè Moïsis pertinebat, quæ non præcipiebat tale ieiunium,
 sicut præcipit lex euãgelicæ & apostolicæ traditionis? cur itè ministri vestri
 ad exemplũ euãgelij non imponunt manus super ægros, vt nos facimus?
 cur nõ vngunt eos oleo, vt est in euãgelio Marci, sicut in ecclesijs catho-
 licorũ à ministris noui testamenti fit? quòd si vos ideò cibos benedicitis,
 quia scriptũ sit à Paulo, nihil reiiciendũ esse, quod cũ gratiarũ actione per-

cipitur,

*Comparatio
 aquæ illius
 effusa in hono-
 rem Dei à
 Samuele, &
 aquæ benedi-
 ctæ nobis in
 honorem Dei
 adpersa.*

Psal. 25.

*Negat Magd.
 quod vbiq; òmnes Chris-
 tiani credunt
 & operantur.*

*Quas traditio-
 nes sine scri-
 pto Luteranus
 quoque tenet
 ant.*

*Constitutio
 Apostolica de
 benedictione
 ciborum, an-
 tequam gus-
 tentur.*

1. Tim. 4.

*Constitutio
Apostolica de
benedictione
aque & de
virtute eius.*

*Collatio bene-
dictionis aque
& salis ab
Apostolis
tradita, cum
loco Pauli de
benedictione
saborum.*

*Quae sit vis
sanctificatio-
nis creature.
Esa. 8.*

cipitur, sanctificari enim creaturam per verbum Dei & orationem, rectè hæc, & nos creaturam aquæ & salis benedicimus propter hanc ipsam scripturam Pauli. vt iam constitutio ab Apostolis tradita de benedictione aquæ, ad depellendas ægri tudines & fugandos demones, quæ à Clemen. Rom. in lib. 5. de const. Apost. scripta est, non sit per sermonem tantùm tradita sine scriptura. Sed recitemus constitutionem, & conferamus eam cum scriptura Pauli. sic enim ait in persona Matthæi Apostoli: Benedicat episcopus aquam aut oleum: Sin verò non aderit episcopus, benedicat presbyter præsentem diacono: dicat autem in hunc modum: Domine Sabaoth, Deus virtutum, creator aquarum, & amator hominum, qui dedisti aquam ad bibendum, & oleum ad exhilarandum faciem in exultationem lætitiæ, ipse etiam nunc sanctifica hanc aquam & oleum ex nomine eius, qui obtulit, vel quæ obtulit, & tribue ei vim sanandi & depellendi morbum, fugandi demones, & expellendi omnes insidias per Christum spem nostram, cum quo tibi gloria, honor, & cultus, ac sancto spiritui in secula, amen. Si non mouet vos tanta authoritas, at moueat saltem tanta antiquitas. Sed conferamus hanc orationem cum loco Pauli ad Timotheum. Paulus ait, sanctificatur enim per verbum Dei & orationem: oratio verò hæc ait, Sanctifica hanc aquam: deinde explicat vim sanctificationis, subiungens: Tribue aquæ vim sanandi & depellendi ægri tudines, & fugandi demones: hæc est imploratio auxiliij aduersus ea, quæ nocent, quam implorationem auxiliij significat ἰτρυξις, vt Theodoretus in comment. epistol. prioris ad Timotheum, capite secundo notauit. quo verbo vsus est idem Paulus in eadem epist. c. 4. cum ait: sanctificatur enim διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἰτρυξίως, id est, per verbum Dei & orationem, vt interpres vetus vertit: sic etiam accepit hoc verbum magnus Athanasius in prologo explanationis Psalmorum ad Marcellinum, cum eos psalmos notat, in quibus est ἰτρυξία, id est, imploratio auxiliij. hoc enim verbo vtitur, pro quo Paulus vsus est verbo ἰτρυξις. quare cum vos Magdeburgenses & cæteri Luteranorum magistri, negatis accipere creaturas per implorationem auxiliij, quæ fit in verbo Dei, virtutem quandam spiritualem ad auxiliandum nobis contra ea, quæ nocere possunt, hanc Pauli scripturam negatis, non intelligentes eam, neque virtutem eius. Hæc est enim vis sanctificationis, facere, vt quod sanctificatur, fiat in timorem aduersarijs potestatibus, sicut ait Esaias, Dominum virtutum ipsum sanctificate: id est, facite vt sit vobis timori. vnde subiungit, interpretans, quod dixerat: Ipse erit timor tuus: & si in ipso confisus fueris, ipse erit tibi in sanctificationem: sic enim est apud 70. id est, ipse mundabit te, & faciet sanctum. Itaque cum creatura per verbum Dei & orationem sanctificatur, & fit in timorem aduersarijs potestatibus, Deus in ea sanctificatur, & in ea fit in timorem. & cum in huiusmodi sanctificatione creaturæ, per verbum Dei & orationem facta, nos confidimus contra ea, quæ nocere possint, non in creatura nuda, sed in virtute verbi DEI omnipotentis confidimus, & ipse nos in eo confidentes

confidentes mundat, & sanctificat in creatura sua. vnde in oratione sanctificationis aquæ, quam paulò suprà ex libro octauo Clemen. de Apostol. *et depellendi morbum,* constitut. recitauit, Tribue (inquit) ei virtutem sanandi, & fugandi demones per Christum spem nostram. Sic igitur nos scripturam Pauli de sanctificatione creaturæ per verbum Dei & orationem, secundum traditionis *Scripturæ, secundum traditiones Apostolicæ consuetudinem, quæ in omnibus ecclesijs catholicorum viget, cundum traditiones Apostolicas et vim verborum,* interpretamur, & secundum vim verborum, quibus Paulus accommodatè ad sensum materiæ subiectæ vsus est. Vos verò Magdeburgenses, & ceteri magistri Luteranorum, quomodò scripturas potestis intelligere, qui neque cum catholicis traditionibus conferre eas vultis: neque eas *κατὰ λέξιν, id est, secundum verba interpretari didicistis: sicut sancti Apostoli præcipiunt, vt ex 2. libro de Constitut. Apostolor. capitu. 5. intelligere potestis: vt in hoc loco Pauli, in quo neque quid verbum sanctificandi, neque quid ἁγιασμο significet, scire curatis. cum tamen, vt notauit Adrianus, siue Andronicus, vt Photius in bibliotheca sua vocat, vetus author in Isagoge scripturarum, quam scripsit, singula verba scripturæ signa quædam sint itineris & cursûs, quæ sunt (inquit) ingredientibus viam intelligendi ostendenda, vt sine errore ac tutò ad destinatum perueniant. Qui enim verba negligunt, volare (inquit) cupiunt, & non per viam ingredi. Admonet deindè Adrianus, oportere discernere in scripturis idiomatica, figuras & tropos, & interpretari κατὰ λέξιν accommodatè ad sensus rei subiectæ, quod mihi ex constitutionibus Apostolorum sumpsisse videtur. Huius legis interpretandi κατὰ λέξιν multa est apud magistros Luteranorum ignoratio & neglectio, quæ eos in plurimos errores inducit. deindè iubet etiam Apostolica constitutio in eodem libro 2. capit. 5. accuratè interpretari scripturas, euangelium, vt legi ac Prophetis consonet: legem & prophetas, vt euangelio. Quare si potuit Propheta Elisæus tempore legis interpretanda *Item in ea interpretanda spectandum vt euangelio legi & leu euangelio consonet.* petrare sali in aquam iniecto, virtutem sanandi sterilitatem & infalubritatem aquæ Hiericunthinæ in virtute Dei, qui nondùm factus erat victima & reconciliatio nostra, & sal fœderis noui testamenti: & potuit item Samuel facere, sicut paulò antè dixi, vt indicto ieiunio & aqua effusa super terram in honorem Dei, qui nondùm erat factus homo, & pro nobis tantquam aqua (iuxta prophetiam Dauid) effusus, Deo de cælo tonante, hostes perterrefacti darent se in fugam: quomodò poterit quis scripturam Pauli de sanctificatione creaturæ per verbum Dei & orationem, ita interpretari, vt consonet Prophetis, si idem neget creaturam aquæ, per verbum Dei & orationem, sanctificatam, valere aduersùs potestates aduersarias, & alia mala? quomodò, inquam, consonabit nouum testamentum veteri, si prophetica ac typica sanctificatio creaturæ efficere potest, quod non potest Euangelica & Apostolica sanctificatio creaturæ, in virtute Christi pro nobis crucifixi facta? Sed vrgebo adhuc hunc locum Pauli, neque prius vos dimittam, quam percontando magis adhuc reuincam. *Quæro**

R r

à vobis

Pauli locus
amplius vr-
getur.

et depellens
morbum,

Virtutem spi-
ritualē aqua
sanctificata
quotidiē expe-
rimur in no-
stris energu-
menis, & eā-
dem antiqua
historia pro-
dunt.

à vobis Magdeburgens. vtrūm putetis accipere creaturam aquæ aut panis per sanctificationem, quæ secundū Pauli scripturam fit per verbum Dei & orationem, aliquam virtutem spiritualem, an non? Si nullam accipit, sed potius sola & nuda natura aquæ, aut panis, aut salis remanet post sanctificationem: quid illa apud Paulum, verbum Dei & oratio, efficiunt? Si nihil, frustra ergo adhibentur. Si fortē dicitis adhiberi tantū in gratiarum actionem, dici hoc non potest, si verborum vis & ratio, ad interpretationem scripturæ necessariō secundū regulas patrum adhibenda est: aliud enim est gratiarum actio, aliud petitio. Non dixit Apostolus sanctificari creaturam *διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐν χάριτι*, id est, per verbum Dei & gratiarum actionem, sed *μετὰ ἐνχαριστίας διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐν πίστει*, id est, sanctificari cum gratiarum actione per verbum Dei & orationem, petentem scilicet auxilium iuxta vim verbi Græci *ἐν πίστει*, vt in sanctificatione aquæ, quam supra ex lib. 8. Clem. recitavi, illa est gratiarū actio, Domine Sabaoth, Deus virtutum, creator aquarum, & amator hominum, qui dedisti aquā ad bibendum & abluendum. Commemoratio enim beneficij, quædam gratiarum actio est: illa est *ἐν πίστει*, id est, oratio implorans: Tribue ei virtutē sanandi, & fugandi demones: illud verō est verbum Dei, Per Christum spem nostram. quod si non frustra adhibentur ad sanctificationem creaturæ, verbum Dei & ista *ἐν πίστει*, neque ad solam gratiarum actionem, vt docui: consequens necessariō est, vt aliquid in ipsa creatura ad vtilitatem nostram efficiant. quod si saltem hoc solū negatis, tantam scilicet virtutem tribui aquæ sanctificatæ, vt ægrotudines sanet, & demones expellat, & non nobis, tanquā domesticis testibus, vt dicere soletis, nec experimentis nostris fidem adhibetis, qui quotidie in ecclesijs nostris cernimus in energumenis tremere & cruciari demones, cum aqua sanctificata adsparguntur, adhibete saltem fidem antiquis & veris historijs: Legite, quæ Eusebius non à nobis subornatus, nec heri aut nudiustertius, sed ante mille trecentos annos de Marcello Apameorum episcopo, & de aqua sanctificata lib. 5. historię eccle. c. 21. scripsit, cum prætor quidam Christianus autoritate edicti Constantini Magni, & iussu Marcelli episcopi templum Iouis munitissima substructione ædificatum vellet subuertere, circumfossis (inquit) columnis & subiectis lignis immisit flammam: sed hanc dæmon prohibebat, & resistebat ignis efficacis. Cum igitur multiplicem incendij conatum inutilem experirentur, faciunt ea de re certiore[m] pastorem, qui statim ad templum Dei currens, iubet afferri aquam in vasculo, qua supposita sacro altari, ipse in faciem humi prostratus, benigno supplicabat Domino, nè vltius progredi dæmonis tyrannidem pateretur, sed infirmitatem illius detegere, & suam potentiam demonstrare vellet, nè qua hinc maioris detrimenti occasio infidelibus existeret. Hæc & alia huiusmodi precatus, figura crucis aquæ indita, Equitium quendam diaconum fide ac feruente spiritu munitum, aquam sumere iubet & velociter currere, ac flammæ adspargere. quo factum

facto, impatiens tactus aquæ demon aufugit, & ignis contraria sibi aqua quasi oleo excitatus, ad ligna statim adhæsit, & momento temporis absumpsit. Tunc columnæ, sublatis fulcimentis, cum ipsæ collapsæ sunt, tum secum aliarum 12. ruinam traxere: templi pars, quæ cum columnis fuerat coniuncta, vnà corruit pondere conuulsa. fragor autem totam urbem peruagatus, (erat enim ingens) cunctos ad rei spectaculum cōuocauit: ac comperita fuga aduersarij dæmonis, ad laudem omnipotentis Dei linguæ eorum incitauerunt. Hactenus Euseb. Videtis ne Magdeburgenses, quem admodum creatura aquæ à sacerdote per verbum Dei & orationem, qua implorauit auxilium aduersus dæmonem, sanctificata, virtutem spiritualem ac diuinam, & aduersarijs potestatibus horribilem, acceperit? an vos difficiliore eritis ad credendum, quàm Apamæi illi, quos narrat Eusebius illo miraculo commotos Deum laudasse? aut dicturi estis, magum fuisse Marcellum illum sanctum virum? & per virtutem crucis, id est, per verbum Dei pro nobis crucifixi, magicam armasse aduersus dæmones? non

*Narratio S.
Epiphaniij de
virtute aqua
benedicta.*

credo, ita impij eritis, vt hoc dicatis. ac, si hoc exemplo contenti non estis, legite aliud simile apud Epiphanium, libro 1. contra hæreses, tomo 2. in hæresi Ebionitarum, quod ex eodem ipso, cui accidit, narrat se audisse. Erat autem is Iosephus quidam ex Iudæo Christianus, valde opulentus, & imperatoris valde pij amicus. cum igitur Iosephus vellet in Tiberiade templū ædificare, essetq; opus calce & alia materia, caminos (inquit) extra urbem multos facere iussit, septem (credo) numero, quos fornaces vocant. at vero callidi, & qui omnia audent Iudæi, à præstigijs apud ipsos fieri solitis nō abstinuerunt. incantationibus enim quibusdā, ac curiosa sedulitate ignem ligare, & disperdere aggressi sunt. Sed non perfecte potuerunt. Cessabat itaque ignis, & non operabatur: sed extra propriam, vt ita dicam, naturam constitutus erat. Vbi autem ij, qui combustibilem materiam igni addere iussi erant, ligna videlicet, siue sarmenta, nihil effecissent, Iosepho rem significauerunt. Commotus igitur vir & zelo erga Deum correptus, extra ciuitatem cucurrit: & vbi aquam in vase afferri iussisset, accepto vase aquæ coram omnibus, (multitudo enim Iudæorum confluerat ad spectandum, euentum videndi cupida, & quid Iosephus factururus esset) magna voce crucis signum proprio suo digito vase imposuit, & inuocato nomine Iesu, sic dixit: In nomine Iesu Nazarej, quem crucifixerunt patres mei, & his omnibus circumstantibus, fiat virtus in hac aqua ad reprobationē omnis incantationis ac magicæ, quā hi fecerunt, & ad efficaciam potentie ignis ad perficiendū domū Domini. & sic accepit aquam in manū, & aqua singulos fornaces resperxit: & dissoluta sunt incantamenta, & ignis corā omnibus emerfit. turbæ verò præsentis clamantes, Vnus Deus, qui auxiliatur Christianis, recesserunt. Hactenus sancti Epiphaniij narratio. Sic sanctificata est aqua illa per verbum Dei, cum dixit, In nomine Iesu, & *διὰ ἐννόμιον*, id est, per orationē auxiliū implorantē, cum dixit, Fiat virtus in hac aqua ad reprobatio-

R r 2 nem

*Theoria vii.
l. sima aquæ,
& salis bene-
dicti.*

1. Pet. 2.

*Tertullianus
de consuetu-
dinibus eccle-
siasticis.*

nem omnis incantationis ac magicæ, quam hi fecerunt, & ad efficaciam potentæ ignis. Hic quoque repetam, quod frequenter, cum de cæremonijs ecclesiasticis differo, à diuino Dionysio in ijs, quæ de Symbolicis baptisimi cæremonijs tradit, mutuari soleo. & si nihil in his symbolicis elementis aquæ atque salis diuinius esset, præterquam doceri nos in ænigmate per naturam aquæ, quæ ad abluendas sordes valet, & per naturâ salis, qui suauitatem & salubritatē cibis affert, & à corruptione seruat, doceri, inquam, vt habeamus vitam à sordibus peccatorum mundam, & doctrinam sanam, ac sermonem sale conditum, qui det gratiam audientibus, id est, qui sit bonus ad ædificationem fidei, & vt caueamus ab ea, quæ est in mundo concupiscentiæ corruptione, satis hoc nobis esse deberet ad colendam hanc salis & aquæ benedictæ cæremoniam. Nunc verò accedit, quodd spiritus sancti gratia per hæc salis & aquæ sanctificata elementa, diuinitus illa operatur in credentibus, quæ Pontifex Alexander ait operari: ijs autem, qui non credunt, vt Magdeburgensibus, fiunt in scandalum & offensionem, in quos competit, quod ait beatus Petrus, qui offendunt verbo, neque credunt, in quo & positi sunt. Huius ergò ecclesiastici ritus de aqua & sale benedicto ad adspargendum populum, per omnes ecclesias Orientis & Occidentis antiquissimam consuetudinem, ab ipsis vsque Apostolorum temporibus ad nos deriuatam atque profectam, & Pontificis sanctis, ac vetustissimi auctoritate confirmatam, idcirco Magdeburgenses improbant & explodunt, quia nostræ ecclesiæ est, à qua discesserunt, alioqui dicerent cum Tertulliano in libro de virginibus velandis, vt supra iterum dixi, Non possumus respicere consuetudinem, quam damnare non possumus, vt potè non extraneam, quia non extraneorum, cum quibus scilicet communicamus ius pacis & nomen fraternitatis: vna nobis & illis fides, & vnus Deus: semel dixerim, vna ecclesia sumus: ita nostrum est, quodcunque nostrorum est. Subiungit deinde: Cæterum diuidis corpus, tam hic, quam in omnibus variè institutis, & dubijs & incertis: sed, vt fieri solet, adhiberi debuit examinatio, quæ magis ex duabus tam diuersis cōsuetudinibus disciplinæ Dei conueniret. Hoc faciunt Luterani: ipsi enim diuidunt corpus, qui se à nobis segregauerunt: qui examinare nolunt, quinam ecclesiastici ritus, & consuetudines, magis euangelicæ & apostolicæ doctrine, & scripturis sanctis conueniant: Vtrum quas nos iam olim ab ipsis vsque Apostolorum temporibus in omnibus ecclesijs plenas doctrina, cum scripturis sanctis congruente, & plenas spiritus sancti operatione habemus, & solenni vsu celebramus? An nullas habere præter eas, quas heri & nudiustertius, id est, à quadraginta annis à Martino Lutero pseudopropheta suo acceperunt? Atque hæc hæc tēns, de aquæ & salis sanctificatione. Hoc vnum postremò dicam, nisi aqua precibus sanctificata, & cum sale benedicto adspersa diabolo esset inimica, nunquam Luteranis persuasisset, vt eam repudiarent & male-

Defensio

Defensio decreti de non seruandis chirographis vi extortis, & quomodo tempore & veritati congrueret, & quomodo auctore Deo & Apostolis factum sit, vt testatur idem Pontifex, & de canone Apostolorum 74. in qua vis et sententia huius decreti continetur: & quid de confessionibus vi extortis Cyrillus & Athanasius censuerint, & quid intersit inter confessionem extortam, cum est semiplena probatio criminis, & cum non est. Cap. 7.

Venio ad decretum de non seruandis Chirographis vi extortis, qualia (inquiunt) passim extant in epistol. Anacleti, Alexandri, Iginij, Eleutherij.]

Ego verò non reperi, nisi in epistola prima Alexandri: nisi me fugit, vt fieri solet, vel celeriter legentem, vel minùs attentè, sed nihil refert, faciamus esse in pluribus, quod à pluribus potuit sanctissimè scribi & iuberi. quod eo magis Magdeburgenses considerare debebant, quo in pluribus legabant. Verùm non hoc isti curant, vt rectè intelligant, sed vt audacter reprehendant. Hoc igitur decretum postremò notârunt inter ea, quæ dicunt non congruere tempore, neque veritati. Sed, quia ne hîc explicârunt, quæ ratione non congrueret tempore, neque veritati decretum hoc, non facile diuinare possum, quæ istis acutis hominibus occasio fuerit, cur ita eis visum sit, cum decretum hoc à ratione quoque naturalis æquitatis dictatum esse constet, vt vel ex Ariano iuriconsulto gentili intelligi potest, qui ratione naturali duce, ff. de actionib. & oblig. l. 46. ait, vbi de obligando queritur, Propensiores esse debere nos, si habeamus occasionem, ad negandum: vbi de liberando, ex diuerso, vt faciliores simus ad liberationem. quare nò video, cur hæc ratio non congrueret æquissimo & sanctissimo Pontifici Alexandro, præsertim cum eo tempore, quo minùs tuta erat innocentia, & maiore licentia iniquitas in Christianos dominabatur, eo magis congrueret illi tempore & veritati, vt sanctiss. Pontifex Alexander Christianis, aduersùs metum & fraudem ac vim, hoc decreto caueret. nescio vtrum Magdeburg. cum malè hoc decretum intelligerent, suspicati sunt, approbari fortassis à Pontifice Alexandro, si quis per metum, aut fraudem, aut vim crimen falsum confiteatur. at non ita est: aliud est enim, approbare: aliud, veniam dare. aliud est, peccatum defendere: aliud, infirmitatem ac necessitatem peccantis excusare. Si huiusmodi, inquit, personis quædam scripturæ quoquo modo per metum, aut fraudem, aut vim extortæ fuerint, vel vt se liberare possent, quo cunque ab eis conscriptæ, vel roboratæ fuerint ingenio, ad nullum eis præiudicium, aut nocementum peruenire censemus: nec vllam eis infamiam, aut calumniam, aut à suis sequestrationem bonis, vnquam auctore Deo & sanctis Apostolis, eorumq; successoribus sustinere permittimus. Sed nunc tandem videor mihi, nisi fallor, intelligere, cur istis negare hoc decretum in mentem venit, immò cur totam epistolam:

Cur decretum de non seruandis chirographis vi extortis tempore Alex. Pont. non congrueret, nihil Magde. attulerunt, nec explicârunt.

In decreto Alex. de chirographis est.

Quò, auctore Deo & sanctis